

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klas 3 – poziom rozszerzony

Podstawa prawna

Opracowano na podstawie:

- realizowanego w szkole programu nauczania języka polskiego w klasach I-IV szkoły ponadpodstawowej – „Oblicza epok”;
- Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania;
- statutu I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Dąbrowie Tarnowskiej;
- Ustawy o Systemie Oświaty;
- Prawo oświatowe;
- podstawy programowej przedmiotu *język polski*.

Wymagania ogólne

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej;
- nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania,
- nie umie stosować nabytej wiedzy,
- nie utrwała zdobytej wiedzy.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje pewne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego,
- stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela,
- często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- ma trudności w utrwalaniu zdobytej wiedzy.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego,
- stara się samodzielnie zastosować zdobytą wiedzę,
- popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- przejawia braki w trwałym opanowaniu materiału programowego.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego,
- stosuje zdobytą wiedzę,
- popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego,
- swobodnie stosuje zdobytą wiedzę,
- wdrożony do autokorekty stara się nie popełniać błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania,
- interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny,
- prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem.

Szczegółowe wymagania dla klasy III szkoły ponadpodstawowej

Wymagania szczegółowe zostały podzielone na cztery zakresy, odpowiadające celom kształcenia ujętym w *Nowej podstawie programowej*:

- I. Kształcenie literackie i kulturowe
- II. Kształcenie językowe
- III. Tworzenie wypowiedzi (ustnych i pisemnych)
- IV. Samokształcenie

ZAKRES ROZSZERZONY – wymagania ogólne

Uczeń spełnia wszystkie kryteria dla poziomu podstawowego, a ponadto kryteria wyszczególnione poniżej.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;
- na poziomie ogólnym rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach;
- na ogół rozpoznaje w utworach wybrane cechy prądów literackich i artystycznych;

- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych;
- na ogół rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego;
- na poziomie ogólnym rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich;
- na poziomie ogólnym rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wybrane wzorce tekstowe;
- przy pomocy nauczyciela porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;
- na ogół rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;
- na ogół rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich;

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;
- rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;
- rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm) oraz odczytuje ich funkcje;
- rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;
- na ogół rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych;
- rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego; określa ich funkcje;
- rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;
- porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;
- rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;
- rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich;

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;
- rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;
- rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm) oraz odczytuje ich funkcje;
- poprawnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;
- poprawnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych (m.in.: oniryczną, baśniową, turpistyczną, postmodernistyczną);
- określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich;
- sprawnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego; określa ich funkcje;
- rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;
- rozumie pojęcie intertekstualności;
- poprawnie porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;
- rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;

- rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich;

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie, sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;
- dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i określa elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;
- sprawnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich artystycznych (np. postmodernizm) oraz odczytuje ich funkcje;
- trafnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;
- bezbłędnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych (m.in.: oniryczną, baśniową, turpistyczną, postmodernistyczną);
- określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu;
- sprawnie i poprawnie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim środki wyrazu artystycznego; określa ich funkcje;
- dokładnie rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;
- rozumie pojęcie intertekstualności;
- samodzielnie, wyczerpująco porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;
- dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;
- dokładnie rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich;

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie, wnikliwie i nieszablonowo odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;
- dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i w sposób wyczerpujący określa elementy tradycji (np. romantycznej) w utworach, rozumie i określa ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;
- samodzielnie, bezbłędnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm) oraz bezbłędnie odczytuje ich funkcje;
- trafnie, biegle rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, dokładnie rozumie i omawia ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;
- trafnie rozpoznaje w utworach różne konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych;
- określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu (np. gatunkowego) oraz interpretuje jego znaczenie;
- trafnie i właściwie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim środki wyrazu artystycznego; wyczerpująco określa ich funkcje;
- dokładnie rozumie pojęcie archetypu, bezbłędnie rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz wyczerpująco określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- dokładnie rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji; omawia je; sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;
- rozumie pojęcie intertekstualności;
- wyczerpująco i w sposób twórczy porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;
- dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i wyczerpująco określa ich znaczenie w interpretacji utworów;
- rozumie i trafnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach

literackich;

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

- wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki;
- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;
- na ogół trafnie rozpoznaje konwencje: realistyczną, symboliczną i fantastyczną, naturalistyczną, groteskową, baśniową i oniryczną;
- przy pomocy nauczyciela porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;
- przy pomocy nauczyciela odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach;
- przy pomocy nauczyciela definiuje pojęcie syntezy sztuk.

II. Kształcenie językowe.

- na ogół rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego wybrane elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni.
- na ogół określa właściwości języka jako nośnika i przekaźnika treści kulturowych;
- na ogół określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;
- przy pomocy nauczyciela określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach;
- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (faktyczną, magiczną);
- przy pomocy nauczyciela określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną;
- przy pomocy nauczyciela określa rolę języka w budowaniu świata.
- na ogół stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.

III. Tworzenie wypowiedzi (ustnych i pisemnych).

- na ogół odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień;
- na ogół stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi;
- na ogół rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących
- na ogół rozróżnia ironię w zależności od celu.
- z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej.

IV. Samokształcenie

- zachęcany przez nauczyciela, sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową.
- ukierunkowany przez nauczyciela, włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

- analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu;
- wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki;
- rozpoznaje konwencje: realistyczną, symboliczną i fantastyczną, naturalistyczną, groteskową, baśniową i oniryczną i próbuje określić ich funkcje w tekście
- rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;
- porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;
- rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce;
- odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm);
- zna pojęcie syntezy sztuk.

II. Kształcenie językowe.

- rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;
- rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście;
- rozpoznaje tabu językowe w wypowiedziach;
- określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych;
- określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;
- rozumie pojęcie socjolektu.
- określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach;
- rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną);
- zazwyczaj poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną;
- zazwyczaj poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata.
- stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.

III. Tworzenie wypowiedzi (ustnych i pisemnych).

- odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień;
- na ogół stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy);
- rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym;
- rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście;
- rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej.

IV. Samokształcenie

- sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową;
- włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

- analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu;
- w dużym stopniu wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki;
- trafnie rozpoznaje konwencje: realistyczną, symboliczną i fantastyczną, naturalistyczną, groteskową, baśniową i oniryczną i określa ich funkcje w tekście
- poprawnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;
- sprawnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;
- poprawnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach;
- zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy.

II. Kształcenie językowe.

- dobrze rozumie i poprawnie wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;
- poprawnie określa właściwości języka jako nośnika i przekaźnika treści kulturowych;
- poprawnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;
- rozumie pojęcie socjolektu; rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne.
- określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym;
- poprawnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną);
- poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną;
- poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata.
- stosuje wszystkie podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.

III. Tworzenie wypowiedzi (ustnych i pisemnych).

- poprawnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień;
- poprawnie stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy);
- rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących;
- rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście oraz przedstawia propozycję odczytania;
- rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
- tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej.

IV. Samokształcenie

- często sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową;
- często włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).

• Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

- samodzielnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu;
- wymienia i stosuje cechy eseju szkolnego (m.in.: logicznie skonstruowany wywód argumentacyjny dotyczący głównego problemu, wzbogacony o skojarzenia, dygresje; erudycyjność, podmiotowość, dyskursywność, oryginalna forma kompozycyjna, stosowanie różnorodnych konstrukcji składniowych);
- świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki;
- trafnie rozpoznaje konwencje: realistyczną, symboliczną i fantastyczną, naturalistyczną, groteskową, baśniową i oniryczną i określa ich funkcje w tekście;
- trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło;
- samodzielnie i wyczerpująco porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;
- trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce;
- trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm) oraz wymienia ich założenia
- zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu poprzez modernizm i międzywojnie do współczesności.

II. Kształcenie językowe.

- dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni.
- bardzo dobrze rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;

- bezbłędnie rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście;
- rozumie, co to jest tabu językowe; bezbłędnie rozpoznaje jego obecność w wypowiedziach;
- obszernie określa właściwości języka jako nośnika i przekaźnika treści kulturowych;
- trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, ody, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego;
- trafnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;
- rozumie pojęcie socjolektu; dobrze rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne.
- bezbłędnie określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym (presupozycja);
- bezbłędnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną);
- bezbłędnie określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej)
- oraz społeczną;
- bezbłędnie określa rolę języka w budowaniu świata.
- stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.

III. Tworzenie wypowiedzi (ustnych i pisemnych).

- bezbłędnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień;
- bez problemu stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy);
- bezbłędnie rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących;
- rozumie i wyjaśnia pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście;
- bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
- tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej.

IV. Samokształcenie

- często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową;
- często i chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

- wyczerpująco i oryginalnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu;
- wymienia i stosuje cechy eseju szkolnego (m.in.: logicznie skonstruowany wywód argumentacyjny dotyczący głównego problemu, wzbogacony o skojarzenia, dygresje; erudycyjność, podmiotowość, dyskursywność, oryginalna forma kompozycyjna, stosowanie różnorodnych konstrukcji składniowych);
- świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki;
- trafnie rozpoznaje konwencje: realistyczną, symboliczną i fantastyczną, naturalistyczną, groteskową, baśniową i oniryczną i określa ich funkcje w tekście;
- trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło oraz wyjaśniając, na czym polega nawiązanie lub reinterpretacja;
- samodzielnie, wyczerpująco i oryginalnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;
- trafnie rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce;
- trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm) oraz wymienia ich założenia i przedstawicieli;

- dobrze zna pojęcie syntezy sztuk, sprawnie rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu poprzez modernizm i międzywojnie do współczesności.

II. Kształcenie językowe

- dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi bezbłędnie wskazać jego elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni.
- bezbłędnie rozumie
- i wyczerpująco wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;
- trafnie rozpoznaje i nazywa prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście;
- rozumie, co to jest tabu językowe; bezbłędnie rozpoznaje jego obecność w wypowiedziach;
- obszernie i wnikliwie określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych;
- rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, ody, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego;
- trafnie określa i charakteryzuje rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;
- rozumie pojęcie socjolektu; bezbłędnie rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne.
- bezbłędnie określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym (presupozycja);
- bezbłędnie rozpoznaje i wyczerpująco określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną);
- bezbłędnie określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej)
- oraz społeczną;
- bezbłędnie i wyczerpująco określa rolę języka w budowaniu świata.
- stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi; potrafi „modyfikować” zapis w zamierzonym celu i uzasadnić podjętą decyzję.

III. Tworzenie wypowiedzi (ustnych i pisemnych).

- bezbłędnie odróżnia i omawia elementy stałe i fakultatywne przemówień;
- bezbłędnie stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy);
- bezbłędnie rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących;
- bezbłędnie rozumie i wyczerpująco wyjaśnia pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście;
- bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
- tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej.

IV. Samokształcenie

- często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; wykorzystuje ją w sposób typowy i nietypowy;
- często i chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przed- stawienia, apele) i zachęca do tego innych; promuje kulturę szkoły i regionu.

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów

1. Ocenie może podlegać:

- odpowiedź ustna;
- wypowiedź pisemna;
- karty pracy;
- projekt.

2. Ocenianie poszczególnych form aktywności:

- ✓ **Sprawdziany** - ich celem jest sprawdzenie wiedzy i umiejętności ucznia,
- sprawdzian planuje się na zakończenie działu lub danej partii materiału;
- uczeń jest informowany o planowanym sprawdzianie/pracy klasowej z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem,
- przed sprawdzianem z wiedzy nauczyciel podaje zakres programowy,
- sprawdzian może poprzedzać lekcja powtórzeniowa, podczas której nauczyciel zwraca uwagę uczniów na najważniejsze zagadnienia z danego działu,
- sprawdzian umożliwia sprawdzenie wiadomości i umiejętności na wszystkich poziomach wymagań edukacyjnych,
- zadania ze sprawdzianu są przez nauczyciela omawiane po oddaniu prac.
- ✓ **Prace klasowe, testy sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem** - są oceniane zgodnie z zasadami określonymi przez CKE;
- ✓ **Kartkówki** są przeprowadzane w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiedzy i umiejętności ucznia z zakresu programowego ostatnich jednostek lekcyjnych (maksymalnie trzech).
- Nauczyciel nie ma obowiązku uprzedzania uczniów o terminie i zakresie programowym kartkówki,
- kartkówka powinna być tak skonstruowana, aby uczeń mógł wykonać wszystkie polecenia w czasie nie dłuższym niż 15 minut,
- kartkówka jest oceniana w skali punktowej, a liczba punktów jest przeliczana na ocenę.
- ✓ **Odpowiedź ustna** obejmuje zakres programowy aktualnie omawianego działu. Oceniając ją, nauczyciel bierze pod uwagę:

- zgodność wypowiedzi z postawionym pytaniem,
- właściwe posługiwanie się pojęciami,
- zawartość merytoryczną wypowiedzi,
- sposób formułowania wypowiedzi.

Jeżeli uczeń odmawia odpowiedzi, otrzymuje ocenę niedostateczną, którą może poprawić w terminie do 2 tygodni od momentu wpisania jej do dziennika.

- ✓ **Karty pracy** obejmują zadania, które uczeń wykonuje podczas lekcji. Oceniając je, nauczyciel bierze pod uwagę:

- wartość merytoryczną,
- stopień zaangażowania w wykonanie ćwiczenia,
- dokładność wykonania polecenia,
- indywidualne rozwiązania zastosowane przez ucznia,
- staranność i estetykę.

- ✓ **Prace dodatkowe, projekty** obejmują dodatkowe zadania dla zainteresowanych uczniów, prace projektowe wykonane indywidualnie lub zespołowo, wykonanie pomocy naukowych, prezentacji. Oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę m.in.:

- wartość merytoryczną pracy,
- stopień zaangażowania w wykonanie pracy,
- estetykę wykonania,
- wkład pracy ucznia,
- sposób prezentacji,
- oryginalność i pomysłowość pracy.

- ✓ **Szczególne osiągnięcia** uczniów, w tym udział w konkursach przedmiotowych (szkolnych i międzyszkolnych), są oceniane zgodnie z zasadami zapisanymi w statucie.

- ✓ **Testy diagnostyczne/badanie wyników.**

Przeprowadzane w formie pisemnej, ich celem jest zbadanie poziomu umiejętności i wiedzy ucznia. Są informacją dla nauczyciela, ucznia i rodzica na temat stopnia opanowania materiału.

Przelicznik procentowy:

Sprawdziany i testy są oceniane według powyższej skali (może być modyfikowana).

ocena % uzyskanych punktów

celujący – 100%

bardzo dobry 90-99%

dobry 75-89%

dostateczny 55-74%

dopuszczający 40-54%

niedostateczny 39-0%

Przy ocenianiu testów sprawdzających umiejętność czytania ze zrozumieniem oraz dłuższej wypowiedzi pisemnej stosuje się następujący przelicznik:

ocena % uzyskanych punktów

celujący – 100%

bardzo dobry 86 - 99%

dobry 70 -85%

dostateczny 50 - 69%

dopuszczający 30 - 49%

niedostateczny 29 – 0%.

Wypowiedzi pisemne będą oceniane zgodnie z kryteriami maturalnymi: <https://cke.gov.pl>

3. Zasady przeprowadzania testów diagnostycznych/podsumowujących:

- diagnoza na wejście – przeprowadzana będzie w klasach pierwszych we wrześniu,

- testy umiejętności maturalnych - mogą być przeprowadzane w każdej klasie, zostaną dostosowane do poziomu wiedzy i umiejętności, które uczeń powinien posiadać na danym etapie edukacyjnym; do dziennika zostanie również wpisany wynik procentowy w formie informacji dla ucznia i rodzica;
- matura próbna (według harmonogramu CKE) - do dziennika zostanie wpisany wynik procentowy;
- badania wyników (według harmonogramu) - do dziennika zostanie wpisany wynik procentowy; badanie wyników może również zostać ocenione stopniem wynikającym z wymagań edukacyjnych;

4. Częstotliwość i różnorodność oceniania:

- odpowiedź ustna – może być na każdej lekcji,
- wykonywanie przez uczniów ćwiczeń, zadań domowych - według uznania nauczyciela,
- prace klasowe w postaci konstruowania dłuższej wypowiedzi pisemnej - minimum 1 w semestrze,
- testy czytania ze zrozumieniem - przynajmniej 1 raz w semestrze,
- sprawdziany działowe – według potrzeb,
- kartkówki - z bieżącego materiału – według uznania nauczyciela,
- sprawdziany/ kartkówki w lektur – według potrzeb.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

Zgodnie ze Statutem Szkoły §53.

